

YOZGAT FAKİBEYLİ MANİLERİ

Vasfi ADIKTI

Halk şiirinin en küçük nazım şekli mani'dir. Ancak Türk kültüründe önemli bir yer tutan mani söyleme geleneği yavaş yavaş terk edilmektedir. Milletimizin zevkini, arzusunu, derdini, hicvini gizlediği bu halis manzumeler büyük bir hızla yaygınlaşan radyo, televizyon yayınları sebebiyle silinmektedir. Gelecek nesillere aktarmak için hafızalarda kalan bütün edebi mahsülleri tesbit edip yazıya geçirmek, kaybolmaktan kurtarmak en önemli görevlerimizden olmalıdır.

Bu yazımızda Yozgat Merkezine bağlı Fakıbeyli köyünde tesbit ettiğimiz yarışma manilerini yarışmada söylendiği sırayla sunmak istiyoruz.

Mani benim ezberim
Kan ağlıyor gözlerim
Ben o yarın yolunu
Ölençe gözlerim

Maniyl baştan söyle
Kalemi kaştan söyle
Karnımın açlığını
Ekmekten aştan söyle

Tefe vurun biriniz
Yıldızdan çok sürünüz
Bir mani de siz söylen
Lâl oldu mu diliniz

Tefe çaldım mor boya
Sevmedim doya doya
Elin asker oğlunun
Gününe saya saya

Elim elinde daal
Laylon belimde daal
Biliyom boynun âri
Benim elimde daal

Mâni mâni üç mâni
Üşümüşüm ört beni
Koynunda terlemişim
Sinende kurut beni

İncecik oklavayım
Sinide bahlavayım
Ben yarımın koynunda
Pembe gül yaprağayım

Susastım su isterim
Bana çeşme gösterin
Çeşme banı kandırmaz
Al yanahtan isterim

Al eline kalemi
Yaz başana geleni
Esas doktor değildin
Niye açtın yarımı

İnce çektim sütümü
Yarım bilir huyumu
Teneşire çıkınca
Yarım koysun suyumu

Baa vardım bıdanmış
Baa bülbül dadanmış
El eyledim gelmedi
Yâr ellere dadanmış

Halkımızdaki buna benzer kültür geleneklerinin sona ermesi mukadder görünüyor. Fakat yıllarca halk ağzında yoğurularak meydana getirilen edebi ürünlerimizin göz göre göre kaybolmasına hangi gönül râzı olabilir?

Çok canlı güçlerin uyandığı çağdaş Türkiye, en eski kasabalarına, köylerine varıncaya kadar gelişiyor. Yeni, kuvvetli, modern bir Türkiye doğuyor. Onun da kendisine has bir kültür meydana getireceğinden asla şüphelenilmemelidir. Atalarımız; "göl yerinde su eksik olmaz" demişler. Çağımız nesli binlerce yıllık Türk Kültürünün içinden geçmek ve eski eserlerin terbiyesini almak suretiyle olgunlaşabilir. (Not: Maniler Fakıbeyli köyünden İhsaniye Bal'dan 6.11.1992 tarihinde derlenmiştir.)

Baa vardım üzüme
Çıbık dâdi gözümü
Çıbık gözün kör essun
Yâr göründü gözüme

Mavilim aldan iyi
Buldun mu benden eyi
Ben birini buldum ki
Kölesi senden iyi

Yemenim aldaniyo
Ortası dallaniyo
Şu kimin yâri imiş
Keyfine sallaniyo

Mektup yazdım kış idi
Kalemim gümüş idi
Daha çok yazacaktım
Parmaklarım üşüdü

Altın yüzük var benim
Parmığıma dar benim
Güzellerin içinde
Orta boylu yâr benim

Maadeniz biçim biçim
Ağlarım senin için
Benim burda neyim var
Ben geldim senin için

Mektup yazdım kareden
Dağlar kalsın aradan
Kavuşmaya çâre yok
Kavuştursun Yaradan